

12. máj 2022. Biblická hodina

– zhrnutie výkladu –

Ozeáš 1. kap.

¹ Slovo Hospodina, ktoré prehovorilo k Ozeášovi, synovi Beeriho, v období judských kráľov Uzziju, Jotáma, Acháza a Chizkiju a v čase izraelského kráľa Jarobeáma, Joášovho syna.

Symbolické manželstvo proroka

² Začiatok Hospodinovej reči prostredníctvom Ozeáša. Hospodin povedal Ozeášovi: „Vezmi si smilnú ženu a maj deti zo smilstva, lebo krajina strašne smilní, odvrátila sa od Hospodina.“ ³ Vzal si teda Gomer, dcéru Diblajima. Tá počala a porodila mu syna. ⁴ Vtedy mu Hospodin povedal: „Daj mu meno *Jezreel*, lebo onedlho potrestám dom Jehuov za krviprelievanie v Jezreeli a potom urobím koniec kráľovstvu Izraela. ⁵ V ten deň zlomím luk Izraelov v údolí Jezreel.“ ⁶ Potom opäť počala a porodila dcéru. Vtedy mu povedal: „Daj jej meno *Neomilostená*, pretože už viac nebudem mať súcit s domom Izraela – veľmi sa mi protivia. ⁷ Nad domom Júdu sa však zľutujem a prídem im na pomoc ako Hospodin, ich Boh, ale nie s lukom a mečom ani s koňmi so záprahom, teda nie bojom.“ ⁸ Potom, čo odstavila Neomilostenú, počala a porodila syna. ⁹ Vtedy povedal: „Daj mu meno *Nie môj ľud*, lebo vy nie ste mojím ľudom a ja nie som vaším Bohom.

Milí Bratia a milé Sestry,

Začíname čítať prvú knihu spomedzi tzv. malých prorokov, ktorá hovorí o Božej láske k Jeho ľudu. O Ozeášovi veľa nevieme, len to, čo nám prezradí úvod: meno otca a bližšie určenie času jeho pôsobenia, ktoré malo byť minimálne 30 rokov, v období r. 752-721 pred Kristom a to predovšetkým na území severného kráľovstva, teda Izraela (nepočítajúc roky za kráľa Jerobeáma II., ktorý vládol ešte pred spomínanými judskými kráľmi a to od r. 783-752). Ozeáš prorokoval v časoch, keď severné kráľovstvo dosiahlo určitú politickú nezávislosť, tým aj hospodársku prosperitu, čo viedlo k ešte väčšiemu odklonu od Hospodina. To ale predurčovalo jeho pád. Pred týmto pádom tu pôsobil Ozeáš ako posledný Hospodinov prorok s poslednou Hospodinovou výzvou. On totiž nenechal ani Izrael bez svojho slova, napriek tomu, že sa od Neho neverne odvrátili a uctievaním Baala sa oddali kultu plodnosti. Nechcel sa vzdať svojho ľudu a aj do takejto duchovnej tmy posielal občas svojich prorokov, aby ich oslovil a volal k pokániu. Avšak pre ich odmietavý postoj sa to skončilo víťazstvom Asýrie a úplným zničením severného kráľovstva.

Nemáme správu o tom, ako sa stal Ozeáš prorokom, ako bol povolaný do služby. Ale z dnešnej kapitoly vieme, že predtým, ako by začal svoje prorocké reči ohlasovať ľudu, mal sa oženiť na Hospodinov pokyn s neviestkou (pravdepodobne tu ide o kultickú prostitútku pre paralelu s duchovnou prostitúciou Izraela), čo muselo byť dosť chúlостivé. Nesmieme však zabudnúť, že prorok nikdy **nebol súkromnou osobou**, ale jeho osobný život splynul so službou, ktorú konal. Práve aj udalosťami jeho života často Hospodin znázorňoval zvesť, ktorú mal Jeho služobník

tlmočiť ľudu. Tak sa stalo, že pred tým, akoby Ozeáš oslovil v mene Hospodinovom izraelský ľud, bol sám oslovený: *Začiatok Hospodinovej reči prostredníctvom Ozeáša. Hospodin povedal Ozeášovi: „Vezmi si smilnú ženu a maj deti zo smilstva, lebo krajina strašne smilní, odvrátila sa od Hospodina.“*

Tu sa prejavuje ďalší charakteristický črt proroka, totiž, že **poslúcha**. Plne sa odovzdal svojmu Pánovi a nepýta sa, nenamieta aj keď je veľmi zvláštne a nevysvetliteľné, čo od neho chce. Ak by sa správal inakšie, ani by nebol súci na svoju službu. V Ozeášovi teda spoznáme človeka, ktorý koná **poslušne** podľa Božieho nariadenia. Vzal si Gomer, dcéru Diblajima – toľko o nej vieme, nič viacej.

Postupne do tejto rodiny pribúdajú deti. Ony svojou existenciou, svojimi menami budú živým svedectvom o tom, ako hľadá Hospodin na svoj neverný ľud. Pretože On sa ich ešte stále nevzdal, ani teraz, keď sú tak ďaleko od Neho. „...*lebo krajina strašne smilní, odvrátila sa od Hospodina*“. Ozeášov rodinný život má zviditeľniť **duchovný stav Izraela**, ich odvrátenie sa od Hospodina, ako aj následky opustenia zmluvy s Ním. Smilstvo sa tu predovšetkým má chápať duchovne – ako keď žena je neverná svojmu manželovi – a Písmo často pracuje práve s týmto obrazom, keď hovorí o zmluve Hospodina so svojím ľuďom. Je to ako vzťah manžela k jeho žene. A žena, teda ľud izraelský túto zmluvu porušuje svojou neverou. Z toho však vyplýva, že pestovanie kultu Baala prinášalo so sebou aj telesné smilstvo.

Ozeáš – ak by sme sa chceli na jeho osobný život pozerať z individuálneho hľadiska – **nemal slobodu** v tom, akú ženu si vezme. Teraz však je jeho ďalším obmedzením, že ako otec, **si nemôže uplatniť** ani právo dať meno svojim potomkom. Totiž jeho **deti pomenúva Hospodin** a to tak, že svojím významom nie sú ich mená vyznávačské, avšak nesú Hospodinov odkaz svojmu ľudu.

Ako prvý sa narodí chlapec – „*Daj mu meno Jezreel, lebo onedlho potrestám dom Jehuov za krviprelievanie v Jezreeli a potom urobím koniec kráľovstvu Izraela. V ten deň zlomím luk Izraelov v údolí Jezreel.*“ Krviprelievanie v Jezreeli opisuje 2Kr 10,1-15, kedy Jehu (otec Jerobeáma II.) vykonal súd nad Achabovou rodinou a kázal jezeelským hodnostárom zavraždiť jeho 70 synov, potom zavraždil ďalších Baalových ctiteľov, dokonca aj príbuzenstvo judského Achazju, 42 mužov. Sám sa však modlárstva nevzdal a Hospodina neposlúchal. Ale v Jezreeli sa udiali aj rôzne ďalšie krvavé udalosti. Hospodin tým pripomína, že eviduje tieto skutky a krviprelievanie, ktoré je i tak veľmi bežné v Izraeli, nezostáva u Neho bez povšimnutia či následkov.

Potom sa narodí dcéra: „*Daj jej meno Neomilostená, pretože už viac nebudem mať súcit s domom Izraela – veľmi sa mi protivia. Nad domom Júdu sa však zľutujem a prídem im na pomoc ako Hospodin, ich Boh, ale nie s lukom a mečom ani s koňmi so záprahom, teda nie bojom.*“ Varovanie Hospodina, ktoré je vysvetlenie významu mena dieťaťa, hovorí, že Hospodin odníma svoju lásku od Izraela, Jeho trpezlivosť nie je nekonečná. Izrael prestúpil istú hranicu, ktorú nemal. Nemôže čakať Božie zľutovanie, jeho skutky sa Mu protivia. Júda je nateraz na tom ešte lepšie, ale Izrael dozrel na súd.

Napokon ešte pribudne ďalší syn: „Daj mu meno **Nie môj ľud**, lebo vy nie ste mojím ľudom a ja nie som vašim Bohom.“ Snáď to je ten najtvrdší odkaz Hospodina: Nie. Nie ste mojím ľudom, ani ja vašim Bohom. I keď tomu tak bolo, aj malo by byť. Ale tento ľud svojou neverou a odporom dosiahol odcudzenie od Hospodina až do takejto miery. Vyvolený ľud počuje: *Nepoznám vás, nie ste moji.*

Mená Ozeášových detí zvestujú skutočnosť, v ktorej by sa Izrael mal prebudiť a hľadať Hospodina. Totiž to, že On k nim ešte stále hovorí, je znakom Jeho neprestajného záujmu o svoj ľud, je znakom Jeho túžby odpustiť im po pokání a urovnať tento rozkopaný stav. Majú sa prebudiť a uvedomiť si, kam smerujú bez Neho. On však ich stále volá k obráteniu. Ozeáš so svojou rodinou je im svedectvom o tejto výzve nepochopiteľnej Božej lásky.

Rimanom11,1-10

Zvyšok Izraela

¹ Pýtam sa teda: Či Boh zavrhol svoj ľud? Určite nie. Veď aj ja som Izraelita z Abrahámovho potomstva z Benjamínovho kmeňa. ² Boh nezavrhol svoj ľud, ktorý vopred poznal. Alebo či neviete, čo hovorí Písmo o Eliášovi, ako sa žaluje Bohu na Izrael? ³ Pane, pozabíjali tvojich prorokov, tvoje oltáre zbúrali a ostal som len ja sám – a striehnu na môj život. ⁴ Ale čo mu odpovedá Boh? Ponechal som si sedemtisíc mužov, ktorí nezohli koleno pred Baalom. ⁵ Takto aj v tomto čase jestvuje zvyšok vyvolený z milosti. ⁶ Ak však z milosti, tak už nie zo skutkov, veď inak by milosť už nebola milosťou. ⁷ Čo teda? Izrael nedosiahol, čo hľadal, ale dosiahol to iba vyvolený zvyšok. Ostatní však zostali zatvrdení, ⁸ ako je napísané: Boh im dal ducha tvrdého spánku, oči, aby nevideli, a uši, aby nepočuli – až do dnešného dňa. ⁹ A Dávid hovorí: Nech sa im ich stôl stane osídлом a pascou, príčinou pádu a odplatou, ¹⁰ nech sa im zatemnia oči, aby nevideli, a ich chrbát navždy zhrb!

Milí Bratia a milé Sestry,

Kapitoly 9-11 tvoria v tomto apoštolskom liste celok, z ktorého môžeme spoznať zdravý „nacionalizmus“ apoštola Pavla. Odkrýva pred nami svoju lásku k svojmu židovskému národu – a pritom je apoštolom pohanov. V tejto súvislosti píše apoštol aj o tom, že Židia sa márne snažili na základe skutkov zákona získať spasenie, avšak pohania získali spasenie vierou. Veľmi ho bolí, že jeho ľud odmietol Krista ako Spasiteľa, ale živí ho nádej, že aj týmto spôsobom sa prejavuje Božia zachraňujúca láska a to práve k pohanom. Akoby svoj vyvolený ľud nechal na určitú dobu stáť na vedľajšej koľaji, aby aj ostatné národy mohli prichádzať k Nemu, ale potom si aj Židia nájdu cestu k Nemu v Ježišovi Kristovi.

Tu sa zapájame do tohto úprimného vyznania viery apoštola. „Pýtam sa teda: Či Boh zavrhol svoj ľud? Určite nie. Veď aj ja som Izraelita z Abrahámovho potomstva z Benjamínovho kmeňa“. Napriek aktuálnemu stavu, apoštol je presvedčený o platnosti vyvolenia. A toho dôkazom je on sám. Pochádza z tohto ľudu, všetkou snahou chcel plniť zákon a sám odmietal kresťanov, dokonca ich prenasledoval – a teraz je

ospravedlnený z viery v Ježiša Krista. Teda ani ľud, z ktorého pochádza, nie je zavrhnutý.

„Boh nezavrhol svoj ľud, ktorý vopred poznal.“ Toto presvedčenie je pre apoštola kľúčové. Preto vie hľadiť na potomkov Abraháma s nádejou, napriek tomu, že sú zatvrdnutí voči evanjeliu. Vyvolenie jeho ľudu je neodvolateľné. Platí, aj keď sa to teraz tak nezdá. Podobne, ako to musel pochopiť aj Eliáš, keď bol zúfalý a myslel si, že zostal len on sám z Hospodinových ctiteľov, avšak mohol počuť zahanbujúce slovo o tom, že okrem neho sú ešte mnohí ďalší. *„Ponechal som si sedemtisíc mužov, ktorí nezohli koleno pred Baalom“*. Zvyšok vyvolený. Hospodin neskoncoval s nimi. To dáva vieru apoštolovi ohľadom toho, že zvyšok vyvolený existuje, aj keď ich nie je možné fyzicky evidovať. Boh však o nich vie.

Apoštol tým oslovuje predovšetkým členov rímskeho zboru pochádzajúcich z pohanského prostredia, aby si uvedomili, že tak ako ich členovia židovského pôvodu sa nemajú čím chváliť, ani oni si nemajú myslieť viacej o sebe. Konkrétne to, že Boh Židov zavrhol a oni nastúpili na ich miesto. Totiž Boh naďalej má Izrael za svoj vyvolený ľud a má v ňom aj svojich verných. Akurát ten nový Izrael už žije z milosti. *„Takto aj v tomto čase jestvuje zvyšok vyvolený z milosti. Ak však z milosti, tak už nie zo skutkov, veď inak by milosť už nebola milosťou“*. Táto milosť zjavená v Ježišovi Kristovi ich spája v jedno.

Ako už aj skôr píše v Rim 9,25-26, odvolávajúc sa na Ozeáša: *„Tak hovorí aj u Ozeáša: Svojím ľuďom budem volať tých, čo neboli mojím ľuďom, a ako milovanú tú, čo nebola milovaná. A stane sa, že na mieste, kde sa im hovorilo: Vy nie ste môj ľud, tam sa budú volať synmi živého Boha.“* Je prekvapivé, ale Hospodin to hovorí nie o pohanoch, ale o svojom ľuďe, ktorý sa mu celkom odcudzil a Ho odvrhol. Žid, či pohan, úplne jedno, keďže sú obaja odkázaní na tú istú milosť.

Dnes možno by takýto spor mal iné parametre, ale aj pre nás - ako pre kresťanov nežidovského pôvodu - taktiež platí, aby sme si boli vedomí toho, že Hospodin neodvrhol definitívne svoj ľud, a je to Jeho ľud aj vtedy, keď teraz ešte nepreukazuje znaky viery v Ježiša ako Mesiáša. Môžeme a máme sa za to modliť, aby kresťanská misia medzi Židmi bola čím úspešnejšia, aby ten zvyšok vyvolený z milosti bol živo prítomný **vo svete**.